

สภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน

State of Problems: Procurement Problems in Government Agencies That Cause Corruption

สิรินทรา เสียบไธสง^{1*} และ สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์²

Sirintra Seibthaisong^{1*} and Somsak Amornsiriphong²

บทคัดย่อ

สภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันมี 3 ประเด็นคือ 1) ขาดความรู้ความเข้าใจในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างในการปฏิบัติงาน 2) ขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต 3) ขาดการถ่วงดุลอำนาจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดช่องทางการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่เริ่มโครงการจัดซื้อจัดจ้างจนถึงสิ้นสุดโครงการ สำหรับแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างให้กับผู้ปฏิบัติงานทุกรูป เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง การสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานให้ เป็นไปด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต และการบังคับใช้กฎหมายที่รุนแรง รวดเร็ว อย่างจริงจังในการกำหนด บทลงโทษให้กับผู้กระทำผิด เพื่อลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ

ABSTRACT

The findings from this study found that there were 3 issues associated with procurement in government agencies that caused corruptions during the process. The issues could be identified as follow: 1) lack of knowledge and understanding about the Public Procurement Act during the operation; 2) lack of moral awareness, especially in terms of corporate transparency and integrity; 3) Lack of balance of corporate power which resulted in the opportunities of procurement fraud and corruption from the initiation to the termination of the procurement project. The approaches to develop procurement in government agencies were to educate all employees about the Procurement Act in order to create better understanding of the work process, to instill on moral awareness at work for corporate transparency and integrity and to use law enforcement strictly, fast and solemnly to impose penalties on the offenders in order to reduce corruption in government agencies.

Key Words: State Problem, Procurement, Government Agencies, Corruption

*Corresponding author, e-mail address: sirithom_au@hotmail.com

^{1*} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล 25, 25 ถนน พุททมนชวลสาย 4 ตำบล ศาลายา อำเภอ พุททมนชวล นครปฐม 73170

^{1*} Faculty of Graduate Studies, Mahidol University, 25/25 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Phuttamonthon, Nakhonpathom 73170

² ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 25, 25 ถนนพุททมนชวลสาย 4 ตำบลศาลายา อำเภอพุททมนชวล นครปฐม 73170

² Department Of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, 25/25 Phuttamonthon 4 Road, Salaya, Phuttamonthon, Nakhonpathom 73170

คำนำ

สภาพปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันถือว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วโลกและยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก จากการสำรวจเกี่ยวกับงานวิจัยในระดับประเทศ พบว่า เป็นปัญหาที่มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัญหาการทุจริตที่พบมากที่สุดคือ การทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้างในโครงการก่อสร้าง วางท่อประปา และการจัดหาเช่ารถยนต์ไว้ใช้ในราชการและโครงการใหญ่ๆ ที่มีการใช้งบประมาณจำนวนมาก โดยเริ่มตั้งแต่กำหนดสเปคของวัสดุอุปกรณ์ก่อนเริ่มลงมือทำงานสิ้นสุดโครงการคือ การส่งมอบงาน รวมไปถึงการกำหนดนโยบายแทรกแซงสินค้าที่เป็นการทุจริตเชิงนโยบาย จากข้อมูลดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันที่จัดอันดับโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) จะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังมีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันอยู่ในระดับที่สูงเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2548-2559

ปี พ.ศ.	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559
ประเทศ	ค่าคะแนนในแต่ละปี											
สิงคโปร์	94	94	93	92	92	93	92	87	86	84	85	84
บรูไน	n/a	n/a	n/a	n/a	55	55	52	55	60	n/a	n/a	58
มาเลเซีย	51	50	51	51	45	44	43	49	50	52	50	49
ฟิลิปปินส์	25	25	25	23	24	24	26	34	36	38	35	35
ไทย	38	36	33	35	34	35	34	37	35	38	38	35
อินโดนีเซีย	22	24	23	26	28	28	30	32	32	34	36	37
เวียดนาม	26	26	26	27	27	27	29	31	31	31	31	33
ลาว	33	26	19	20	20	21	22	21	26	25	25	30
เมียนมาร์	18	19	14	13	14	14	15	15	21	21	22	28
กัมพูชา	23	21	20	18	20	21	21	22	20	21	21	21

ที่มา: <http://www.transparency.org>

สรุปจากตารางค่าคะแนนดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันในภูมิภาคอาเซียนจะพบว่า ประเทศไทยมีค่าคะแนนที่ลดลง โดยปี พ.ศ. 2555 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 37 คะแนนจาก 100 คะแนนเต็ม ในปี พ.ศ. 2556 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 35 คะแนนจาก 100 คะแนนเต็ม ในปี พ.ศ. 2557 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 38 คะแนนจาก 100 คะแนนเต็ม ในปี พ.ศ. 2558 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 38 คะแนนจาก 100 คะแนนเต็ม และในปี พ.ศ. 2559 มีค่าคะแนนอยู่ที่ 35 คะแนนจาก 100 คะแนนเต็ม จากค่าคะแนนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555-2559 ค่าคะแนนอยู่ในช่วงที่ต่ำกว่า 50 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนนสะท้อนให้เห็นว่า การทุจริตยังคงมีอยู่อย่างแพร่หลายในหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคประชาสังคมที่ยังคงติดตามและตรวจสอบการทุจริตได้ไม่ดีเท่าที่ควรเพราะปัญหาที่แท้จริงอยู่ที่กระบวนการในการจัดการกับสถานการณ์การทุจริตที่เกิดขึ้น เพราะบุคคลที่กระทำการทุจริตส่วนใหญ่กลับไม่ถูกลงโทษ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการยุติธรรมของประเทศ เนื่องจากระบบอุปถัมภ์และการให้สินบนที่ยังมีอยู่ในสังคมราชการถือว่าเป็นเรื่องที่ยากจะทำกันอย่างไร้แพร่หลายและคนในประเทศยังมีทัศนคติต่อระบบอุปถัมภ์และการให้สินบนว่าเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ และการจัดซื้อจัดจ้างตามระบบงบประมาณในแต่ละปียังมีช่องทางที่ทำให้เกิดการทุจริตในหลากหลายรูปแบบเนื่องจากการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐค่อนข้างเป็นระบบปิด ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานซื้อหรืองานจ้างโดยส่วนใหญ่เป็นบุคลากร

ภายในส่วนราชการเจ้าของโครงการจัดซื้อจัดจ้าง โดยอำนาจในการพิจารณาอนุมัติเรื่องต่าง ๆ จะเป็นอำนาจของหัวหน้าส่วนราชการ กล่าวคือ ตั้งแต่การทำแผนจัดซื้อจัดจ้าง การสั่งซื้อ/สั่งจ้าง การแต่งตั้งบุคคลหรือกรรมการชุดต่าง ๆ การตรวจรับพัสดุ/งานจ้าง และการพิจารณาอุทธรณ์การตัดผู้ซื้อเสนอราคา ซึ่งจะใช้คนในองค์กรดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและพิจารณาอนุมัติหรือสั่งการเรื่องต่าง ๆ โดยมีอำนาจเบ็ดเสร็จ ทำให้การตรวจสอบหรือหาหลักฐานการทุจริตเป็นไปได้ยาก รวมไปถึงการฮั้วประมูลระหว่างผู้เข้าร่วมประมูลด้วยกันหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องจนมีเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน เอื้อผลประโยชน์ให้กับเครือญาติ หรือการกำหนดกฎเกณฑ์ที่เอื้อต่อการทุจริต เช่น กรณีการทุจริตของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในโครงการจัดซื้อรถจักรยานยนต์ยี่ห้อไทเกอร์ ขนาด 200 ซีซี รุ่น Boxer200 พร้อมอุปกรณ์ทดแทน 19,147 คัน วงเงิน 1,144,550,600 บาท ซึ่งราคากลางตามงบจัดซื้อคันละ 65,000 บาท ได้นำมาแจกจ่ายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายปราบปรามตามสถานีตำรวจทั่วประเทศใช้เป็นพาหนะออกตรวจพื้นที่ จำนวน 1,447 แห่ง แต่หลังจากได้รับรถจักรยานยนต์ไปใช้งานได้ไม่นานพบปัญหาข้อบกพร่องที่ไม่สามารถซ่อมบำรุงได้เนื่องจากไม่มีศูนย์ซ่อมและไม่มีอะไหล่ เนื่องจากมีการกำหนดคุณลักษณะรถจักรยานยนต์จากขนาด 150 ซีซี มาเป็นไม่เกิน 200 ซีซี และกำหนดสเปกโรงงานตามมาตรฐานผู้ผลิต จึงทำให้บริษัทคาร์แทรกคิง จำกัดสามารถเข้าเสนอราคาได้อย่างถูกต้องเพียงรายเดียว และไม่มีการตรวจสอบเงื่อนไขการประกวดราคา จึงทำให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ใชัรถจักรยานยนต์ไทเกอร์ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ซึ่งเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2542 (พระราชบัญญัติว่าด้วยการฮั้ว) (ไทยรัฐ, 2560)

หรือกรณีการทุจริตโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อแก้ไขปัญหามลพิษของจังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะในด้านน้ำเสียตลอดจนฟื้นฟูคุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างอย่างเป็นรูปธรรมและรวดเร็ว โดยมีการใช้งบประมาณกว่า 22.950 ล้านบาท ซึ่งในปี พ.ศ.2539 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีการจัดประกวดราคาเพื่อหาบริษัทเอกชนมาดำเนินการก่อสร้าง โดยมีผู้แสดงความสนใจซื้อของประมูลถึง 13 ราย แต่เนื่องจากมีการกำหนดคุณสมบัติแบบเฉพาะเจาะจงไว้ใน TOR ว่าต้องเป็นบริษัทที่มีประสบการณ์ในการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียจึงทำให้เหลือผู้ยื่นซองประมูลจริงเพียง 4 รายและผ่านคุณสมบัติเพียง 2 ราย ได้แก่ กิจการร่วมค้า NVPSKG และกลุ่มบริษัทมาบูนี่ พร้อมทั้งมีการปรับแก้เงื่อนไขการประมูลให้รวมทำโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียนี้นี้เป็นที่ดินผืนเดียว ทำให้กลุ่มบริษัทมาบูนี่ถอนตัวเพราะหาที่ดินไม่ทัน จึงเป็นเหตุทำให้กิจการร่วมค้า NVPSKG ชนะการประมูลโดยเสนอราคา 22,949 ล้านบาท ต่อมาไม่นานกิจการร่วมค้า NVPSKG ได้มีการถอนตัว จนทำให้โครงการต้องหยุดชะงักและสร้างความเสียหายแก่ประเทศอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ภาคประชาชนเกิดข้อสงสัยและยื่นคำร้องให้หน่วยงานตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน ซึ่งผลการพิพากษาพบว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ฝ่าฝืนต่อระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ.2539 เกือบทุกขั้นตอน (สมาคมสื่อขอสะอาด, 2560)

กล่าวสรุปโดยภาพรวมงานวิจัยตั้งแต่ปี 2530-2559 พบว่า การทุจริตที่พบมากที่สุด คือการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้าง การทุจริตการบริหารราชการที่ใช้อำนาจอนุมัติ และการทุจริตรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรที่มีนโยบายแทรกแซงสินค้าเกษตรเป็นการทุจริตเชิงนโยบาย (องค์กรต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย, 2560) จากสภาพปัญหาการทุจริตข้างต้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าหน่วยงานภาครัฐในประเทศไทยมีการทุจริตในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างอยู่หลายกรณี ในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐได้ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อร่วมกันต่อต้านการคอร์รัปชัน รวมถึงกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่ด้วยการบังคับใช้

กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถจัดปัญหาการคอร์รัปชันให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทยได้ ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและถือว่าการกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นยุทธศาสตร์และวาระแห่งชาติ โดยได้กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐกำหนดมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบโดยมุ่งเน้นการสร้างหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เผื่อระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้ ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐที่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานและลดปัญหาการทุจริตได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้าง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐเพื่อลดปัญหาการทุจริต

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะแบ่งวิธีการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การค้นคว้าเชิงเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ วารสาร บทความ และหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มเป้าหมายจากผู้ทรงคุณวุฒิ 4 กลุ่ม คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 3 คน สำนักงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 5 คน ที่ปรึกษาโครงการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 4 คน และมูลนิธิต่อต้านการทุจริต จำนวน 3 คน รวมเป็น 15 คน

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

1. **สภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน** ซึ่งประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างที่รุนแรง โดยรูปแบบการทุจริตส่วนใหญ่จะเป็นในลักษณะของการรับสินบน การซื้อประมูล การใช้อำนาจหน้าที่กระทำความผิดโดยมิชอบ รวมไปถึงเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน และการเอื้อผลประโยชน์ต่อคู่สัญญา สาเหตุส่วนใหญ่มาจากระบบอุปถัมภ์และเป็นระบบที่มีมายาวนานทุกยุคทุกสมัยทำให้ระบบนี้ฝังตัวเป็นรากลึกอยู่ในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนถึงปัจจุบัน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความคิดเห็นว่า การที่จะแก้ไขระบบอุปถัมภ์ได้อย่างยั่งยืนนั้น ควรจะต้องเริ่มแก้ไขที่ผู้บริหารของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเป็นสำคัญก่อนจะมีการแก้ไขระเบียบหรือพระราชบัญญัติ

เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ เพราะปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการทุจริตที่เพิ่มขึ้นก็มาจากการบริหาร บางรายใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในลักษณะที่ขาดศีลธรรมและจิตสำนึกในการ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้ 1) ปัญหาบุคลากรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และบทลงโทษทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจ ระบบการทำงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งส่งผลทำให้เจ้าหน้าที่กระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือบางกรณี อาจตกเป็นเครื่องมือของผู้ที่ประพฤติไม่ชอบ 2) ปัญหาบุคลากรขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต มักใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดนึกถึงแต่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม 3) ปัญหาการขาดการ ถ่วงดุลอำนาจในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน ถึงแม้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและ บริหารงานพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 จะมีการกำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบการดำเนินงาน เรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง แต่ในทางปฏิบัติแล้วกลับพบหน่วยงานภาครัฐบางแห่งยังใช้ช่องว่างของข้อกฎหมายในการ ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นบุคลากรภายในหน่วยงาน มิใช่บุคลากรภายนอก ที่เป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือภาคประชาชนดังเช่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงทำให้การดำเนินดังกล่าวยังขาด เรื่องการถ่วงดุลอำนาจในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง

2. แนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐเพื่อลดปัญหาการทุจริต

1) การมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรภายในหน่วยงานภาครัฐด้วยการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานและมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานและบทลงโทษ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การ ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีของหน่วยงาน การจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง การสอนงานด้วยระบบพี่เลี้ยงเพื่อสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การจัดหาผู้เชี่ยวชาญในการกำหนด คุณลักษณะและเป็นผู้ตรวจรับงานที่ถูกต้องตามกำหนดในพระราชบัญญัติ การจัดประชุมเพื่อชี้แจงเสริมสร้าง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลัง ให้มีความต่อเนื่องและนำไปใช้ในการ ปฏิบัติงาน มีการสร้างระบบการควบคุมภายใน การกำกับ ติดตาม และการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างและการ บริหารพัสดุภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนการจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนว ทางการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่

2) การสร้างวัฒนธรรมในองค์กรเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคลากรภายในหน่วยงานโดยการ กำหนดนโยบายไม่รับของขวัญไม่ให้ของขวัญ สร้างความผูกพันระหว่างบุคลากรทุกคนโดยการจัดกิจกรรมสาน ความสัมพันธ์ เช่น สันทนาการ การแข่งกีฬาภายในองค์กร เพื่อทำให้การทำงานและการใช้ชีวิตในที่ทำงานเป็นไป อย่างราบรื่น พร้อมทั้งชื่นชมคนทำดีถือเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานที่ดี โดยการจัดงาน ประกวดพนักงานดีเด่นประจำเดือนหรือประจำปี รวมไปถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับชุมชนโดยการ จัด กิจกรรมทางการกุศลร่วมกับชุมชน เพื่อเชื่อมโยงกับชุมชน ตลอดจนการเอาใจใส่พนักงานและส่งเสริมการเรียนรู้ ให้มีทักษะใหม่ ๆ อยู่เสมอ และการสร้างบุคคลต้นแบบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

3) การผลักดันให้จัดทำข้อตกลงคุณธรรมโดยให้หน่วยงานภาครัฐกับคู่สัญญาร่วมกันทำคำรับรอง รวมทั้งมีการจัดให้กลุ่มผู้สังเกตการณ์อิสระเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดทำ

ข้อตกลงคุณธรรมมีความครอบคลุมทุกโครงการจัดซื้อจัดจ้าง และต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับบุคลากรที่ดำเนินการในด้านต่าง ๆ คือ การเพิ่มองค์การพัฒนาบุคลากรด้านผู้สังเกตการณ์อิสระให้มากขึ้นและพัฒนาให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยการคัดเลือกผู้สังเกตการณ์อิสระให้เพียงพอที่จะเข้ารับผิดชอบโครงการจัดซื้อจัดจ้างตลอดทั้งปี รวมถึงการคุ้มครองผู้สังเกตการณ์อิสระ โดยผู้สังเกตการณ์อิสระจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนค่าปรึกษาทางด้านเทคนิคและข้อกฎหมาย เช่น มีกฎหมายคุ้มครอง หรือมีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือกรณีถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์อิสระสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และไม่เกรงกลัวต่อการถูกหน่วยงานต่าง ๆ ฟ้องร้องกลับจึงจำเป็นต้องมีการสร้างภูมิคุ้มกันตามกฎหมายไม่ให้ผู้สังเกตการณ์อิสระถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา

4) การมีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือที่เรียกว่า “บริหารจัดการแบบร่วมมือกัน (Collective Governance)” โดยการสร้างและขยายแนวร่วมในภาคเอกชนเพื่อสร้างกระแสการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันด้วยการส่งเสริมให้บริษัทต่าง ๆ กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการที่จะปฏิเสธการรับและจ่ายสินบน รวมถึงการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ ซึ่งแนวร่วมภาคปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตของภาคเอกชนไทย (Collective Action Against Corruption for Private Sectors: CAC) เป็นความริเริ่มของภาคเอกชนไทยในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ในประเด็นตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) สภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้าง มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทา คุ่มศักดิ์ (2557) มาลัยทิพย์ สุานิสสรณ์ (2555) รัฐพงษ์ โภคะสุวรรณ (2550) และวันทนีย์ วิจารณ์ภาสกร (2550) ที่กล่าวว่าปัญหาที่สำคัญที่สุด คือ ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่พัสดุกับคณะกรรมการที่ขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบ ขั้นตอนและกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการพัสดุ หรือขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่จึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุใช้อำนาจแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือการกำหนดรายละเอียดของพัสดุที่จะจัดซื้อจัดจ้างหรือการกำหนดคุณสมบัติ เพื่อคัดเลือกให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการจัดซื้อจัดจ้างของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุที่มีลักษณะเป็นการเอื้อประโยชน์แก่เอกสารรายใดรายหนึ่งให้เข้ามาเป็นคู่สัญญาบางส่วนราชการต่างๆ ขาดการส่งเสริมด้านกรอบพัฒนา รวมทั้งปัญหาในประเด็นเรื่องการจัดตั้งสำนัก ขาดความเสมอภาคในการพัฒนาและฝึกอบรมด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน ความชัดเจนในนโยบาย บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในอนาคต และต้องการให้ผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญให้ความเป็นธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ยังไม่ได้ช่วยให้งานเอกสารลดปริมาณลงแต่อย่างใด ไม่สามารถป้องกันการฉ้อราษฎร์ได้ทั้งหมด และถึงแม้ผู้บริการจะให้การสนับสนุนการนำระบบการจัดหาพัสดุทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นอย่างดีก็ตาม แต่ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคทางด้านบุคลากร ด้านการจัดการ ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรณรงค์ อังคารชุน (2550) และ โกวิท พวงงาม (2549) ที่กล่าวว่าสภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจ บารมี อิทธิพลหน่วยงานบางแห่งยังมีอิทธิพลหรืออำนาจที่ส่งผลให้เกิดการทุจริตได้ โดยเฉพาะอิทธิพลและอำนาจของฝ่าย

การเมืองที่ครอบงำหรือสามารถให้คุณให้โทษต่อเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการได้ ตลอดจนการใช้อิทธิพลข่มขู่หรือกดดันผู้เสนอราคาขายอื่นๆ การบีบบังคับให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของตรวจรับงานโครงการต่าง ๆ ตลอดจนบางครั้งประชาชนไม่กล้าที่จะให้เป็นพยานเพื่อเอาผิดกับผู้กระทำการทุจริต มีพฤติกรรมและวิธีการคอร์รัปชันจากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในระบบราชการไทย ชอบหลีกเลี่ยงหรือบิดเบือนระเบียบข้อบังคับ โดยอาศัยอำนาจตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ และร่วมสมคบกับผู้ขายเสนอราคาให้แก่ทางราชการสูงกว่าราคาที่แท้จริง ตลอดจนทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ปลอมแปลงหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นเท็จ เรียกรับเอาผลประโยชน์จากผู้เสนอราคา และใช้เทคนิคหาประโยชน์จากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมูลเหตุหรือสาเหตุการคอร์รัปชันเกิดจากสาเหตุจากตัวผู้กระทำ จากโอกาส หรือสิ่งจูงใจ ทำให้ขาดความซื่อสัตย์สุจริต และจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมภายนอกในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ค่าครองชีพ การเมืองการปกครอง ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ โดยมีผลกระทบที่เกิดจากการคอร์รัปชันทางเศรษฐกิจ สังคม การบริหาร และทางการเมือง และยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ จันทรนิภา (2558) และ จิตินันท์ สุชีเกตุ (2553: 5-6) ที่กล่าวว่าสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นอกจากนี้คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยให้การเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ที่ประพฤติดี กำหนดเกณฑ์มาตรฐานระดับสูงในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบ และองค์กรต้องสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้กับบุคลากร จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ปัญหาการทุจริตมักเกิดจากการขาดการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กและการมีค่านิยมความเชื่อวัฒนธรรมการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง โดยเห็นว่าการรั่วไหลเป็นสิ่งที่ดีงาม สังคมยอมรับนับหน้าถือตา ทำให้เกิดการแสวงหาโอกาสที่ทำให้รั่วไหลเกิดขึ้นทุกวิถีทาง โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มาว่าถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้พบว่า ความจำเป็นทางเศรษฐกิจรายได้หรือเงินเดือนของข้าราชการไม่เพียงพอ ต่อการครองชีพเป็นสาเหตุหนึ่งของการทุจริตคอร์รัปชัน และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลิขิต ธีรเวคิน (2544) ที่กล่าวว่าระบบอุปถัมภ์เป็นรากฐานของสังคมการเมืองการปกครองบริหารของไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ภายใต้ระบบดังกล่าวมีผู้อุปถัมภ์คอยให้คุณให้โทษกับคนที่ติดตามให้การสนับสนุนคนหรือที่เรียกว่า ผู้อยู่ใต้อุปถัมภ์ โดยต่างคนต่างได้ประโยชน์จากกันและกัน ในทำนองน้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า ส่วนใหญ่ผู้อุปถัมภ์จะเป็นผู้ซึ่งมีฐานะทางสังคม มีอำนาจและบารมีทั้งในทางการเมืองและการปกครองบริหาร จึงต้องมีลูกน้องคอยประดับบารมี รวมทั้งคอยช่วยเหลือในการทำงาน เพราะการปฏิบัติราชการจะอยู่โดดเดี่ยวผู้เดียวไม่ได้

2) แนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐเพื่อลดปัญหาการทุจริตคือ การเพิ่มศักยภาพของผู้เชี่ยวชาญงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงานพัสดุคือ การพัฒนามูลค่าการภายในหน่วยงานให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้วยลักษณะการสอนงานแบบพี่สอนน้องเพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งมีการจัดอบรม สัมมนา ประชุมร่วมกัน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับการสร้างกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐใหม่ ที่กล่าวว่าการสร้างกระบวนการบริหารพัสดุภาครัฐใหม่ จำเป็นปรับปรุงกฎระเบียบที่จะต้องฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุให้มีความรู้และเข้าใจการบริหารงานพัสดุที่ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่มีศักยภาพในอนาคตต่อไป และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐา ปิยะวิทย์วนิช (2551) คำไพ ไชยนัด (2557) และ กัณทิมา แสงรอด

(2553) ที่กล่าวว่าควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้บริการขององค์การหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดซื้อจัดจ้างให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎระเบียบของทางราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพัสดุ และคณะกรรมการจัดหาพัสดุที่มีความรู้ ความชำนาญ ในการปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด แนวทางการแก้ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างควรมีการจัดอบรมหรือส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ดำเนินงานพัสดุเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบที่กำหนดการบริหาร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โวลเกอร์ (Volker, 2004 : 221A) ที่กล่าวว่าบุคลากรทางด้านงานพัสดุจะต้องรู้จักเทคนิควิธีในการบริหารจัดการที่มีความเข้มแข็งมีลักษณะความเป็นผู้นำประชาสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะด้านการสื่อสาร รวมทั้งแสดงวิสัยทัศน์ที่เปิดกว้าง ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ยึดหลักคุณธรรมในระดับสูง มีลักษณะความเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและชอบเรียนรู้อยู่เสมอ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐ ที่ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐคือ ปัญหาบุคลากรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และบทลงโทษ ทำให้บุคลากรในหน่วยงานภาครัฐขาดจิตสำนึกในการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต รวมไปถึงเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ขาดการถ่วงดุลอำนาจการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยงาน

2. แนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐเพื่อลดปัญหาการทุจริต คือ การมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรภายในหน่วยงานภาครัฐด้วยการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานให้มีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติงานและบทลงโทษ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปีของหน่วยงาน การจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง การสอนงานด้วยระบบพี่เลี้ยงเพื่อสร้างความไว้ใจซึ่งกันและกัน การจัดหาผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดคุณลักษณะและเป็นผู้ตรวจรับงานที่ถูกต้องตามกำหนดในพระราชบัญญัติ การจัดประชุมเพื่อชี้แจงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติและระเบียบกระทรวงการคลัง ให้มีความต่อเนื่องและนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน มีการสร้างระบบการควบคุมภายใน การกำกับ ติดตาม และการประเมินผลการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อเสริมสร้างโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนการจัดทำคู่มือขั้นตอนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละวิธีให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ การสร้างวัฒนธรรมในองค์กรเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับบุคลากรภายในหน่วยงาน โดยการกำหนดนโยบายไม่รับของขวัญไม่ให้ของขวัญและการกระจายอำนาจเพื่อลดการถ่วงดุลอำนาจในการตัดสินใจหรือพิจารณา การผลักดันให้จัดทำข้อตกลงคุณธรรมโดยให้หน่วยงานภาครัฐกับคู่สัญญาาร่วมกันทำคำรับรอง รวมทั้งมีการจัดให้กลุ่มผู้สังเกตการณ์อิสระเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การจัดทำข้อตกลงคุณธรรมมีความครอบคลุมทุกโครงการจัดซื้อจัดจ้าง และต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับบุคลากรที่ดำเนินการในด้านต่าง ๆ คือ การเพิ่มองค์กรพัฒนาบุคลากรด้านผู้สังเกตการณ์อิสระให้มากขึ้นและ

พัฒนาให้มีมาตรฐานเดียวกัน โดยการคัดเลือกผู้สังเกตการณ์อิสระให้เพียงพอที่จะเข้ารับผิดชอบโครงการจัดซื้อจัดจ้างตลอดทั้งปี การคุ้มครองผู้สังเกตการณ์อิสระ โดยผู้สังเกตการณ์อิสระจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนคำปรึกษาทางด้านเทคนิคและข้อกฎหมาย เช่น มีกฎหมายคุ้มครอง หรือมีหน่วยงานให้ความช่วยเหลือกรณีถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์อิสระสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ การมีภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือที่เรียกว่า “บริหารจัดการแบบร่วมมือกัน (Collective Governance)” โดยการสร้างและขยายแนวร่วมในภาคเอกชนเพื่อสร้างกระแสการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันด้วยการส่งเสริมให้บริษัทต่าง ๆ กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการที่จะปฏิเสธการรับและจ่ายสินบน รวมถึงการทุจริตคอร์รัปชันในทุกรูปแบบ ซึ่งแนวร่วมภาคปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตของภาคเอกชนไทย (Collective Action Against Corruption for Private Sectors: CAC) เป็นความริเริ่มของภาคเอกชนไทยในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ภาครัฐควรมีผลักดันการขึ้นทะเบียนเป็นคู่ค้าคู่สัญญา กับหน่วยงานภาครัฐและทุกบริษัทต้องมีการจัดทำบรรษัทธรรมาภิบาลภายในองค์กร เพื่อแสดงความโปร่งใส หากบริษัทใดมีการขึ้นทะเบียนและจัดทำหลักธรรมาภิบาลของบริษัทโดยผ่านการรับรองจากผู้สังเกตการณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว กรมสรรพากรจะทำการลดหย่อนภาษีให้กับบริษัทนั้นๆ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ
2. ภาครัฐควรมีการจacobรมโครงการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างสากลตามหลักธรรมาภิบาลที่เน้นเรื่องความคุ้มค่าของเงินลงทุน ตลอดจนการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสที่มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตการจัดซื้อจัดจ้างในภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างในหน่วยงานภาครัฐที่ก่อให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในครั้งนี้ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐในเชิงนโยบายและในเชิงปฏิบัติ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างให้ครบทุกมิติ จึงมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาในประเด็นเรื่องการค้าเนื้องานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาสังคมร่วมด้วย เช่น การศึกษาเรื่องการสร้างร่วมมือจากภาคเอกชนในการเข้าร่วมเป็นบรรษัทธรรมาภิบาลกับหน่วยงานภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง และการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนมีการศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้างในองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อป้องกันการทุจริต ให้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนและส่งเสริมด้านความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2549). **บทความการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองท้องถิ่น: มาตรการและกลไกการป้องกัน**. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนชัย ธีรเถิง (2551). **แนวทางการป้องกันการทุจริตในการประมูลงานก่อสร้างตามหลักธรรมาภิบาล**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- นนทา คุ่มศักดิ์. (2557). **ปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ของสำนักงานศาลปกครอง**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัฐพงษ์ โภคะสุวรรณ .(2550). **ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วันทนีย์ วิวรรณภาสกร.(2550). **ปัญหาและอุปสรรคในการนำนโยบายจัดซื้อจัดจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์ไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.